

Nr 140.

Af herr **Martin**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om upphäfvande af kungl. brefvet den 18 december 1772 angående förbud mot auktioners hållande utom Stockholms stad.

Ett kungl. bref af den 18 december 1772 — bilagdt denna motion — stadgar förbud för hvarje enskild person att genom auktion försälja lös-egendom, som utförts från — eller tillhör person boende i Stockholm, vid vite af femhundra daler silfvermynt och utgifvande af skadestånd.

Detta kungl. bref är gifvet, såsom också af dess ordalydelse framgår, för att säkerställa Stockholms stads inkomst af auktionsprovision m. m., som stadens auktionsverk uppbär i och för auktioners hållande.

Alltsedan början af 1860-talet har detta kungl. bref emellertid icke blifvit tillämpadt, ehuru auktioner å egendom, utförd från Stockholm, årligen vid upprepade tillfällen ägt rum och förrättats af privata personer, i all synnerhet i närheten af Stallmästargården. Härigenom ha bestämmelserna i samma kungl. bref alltintill senaste tid hos allmänheten fallit i glömska.

Genom väckande af åtal och påfordrande af skadestånd emot ett par personer, hvilka under 1909 förrättat auktioner ute vid Stallmästargården, har Stockholms stads drätsel-nämnd dock numera sökt upplifva och att få de uråldriga bestämmelserna i nämnda kungl. bref tillämpade.

Kungl. Maj:ts och Rikets Svea Hofrätt till hvilkens pröfning dessa åtal dragits, har också i utslag af den 24 november 1911 gillat drätsel-nämndens talan och förty dömt till 250 kronors böter och att utgifva 581 kronor 43 öre i skadestånd. Utslaget är härhos bilagdt.

På grund af stadgandena uti kungl. förordningen den 18 juni 1864, angående utvidgad näringsfrihet — i hvilken, i fråga om auktioners hållande, allenast den inskränkningen vidtagits att om handlande, utom den ort där han anmält sig till handels idkande, vill å auktion afyttra handelsvaror (s. k. realisation), åligger det honom att därtill söka tillstånd — har i allmänna medvetandet ingått den förvissningen, att auktioners hållande ute å landet vore en lofflig verksamhet, som hvarje medborgare äger att utföra. Det har därför också ute å landsbygden utanför Stockholm väckt uppseende och förvåning, att ett kungl. stadgande från 1772 — i form af ett kungl. bref — fortfarande skall äga gällande kraft, allenast för att gynna och monopolisera Stockholms stad.

Någon motsvarig bestämmelse för annan ort i vårt land finnes icke heller, mig veterligen, och dylikt stadgande strider uppenbart emot den uppfattning, som, beträffande näringsfriheten, under de senaste femtio åren öfverallt i landet gjort sig gällande.

Denna kvarlefva från 1700-talet bör förty, enligt min uppfattning, uteslutas från gällande lagbestämmelser, och på grund däraf tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t göra framställning, att Kungl. Maj:t ville till all kraft och verkan upphäfva kungl. brefvet af den 18 december 1772, angående auktioners hållande utanför Stockholms stads tullar, på Stallmästargården och Liljeholmen med flera ställen.

Stockholm den 26 januari 1912.

Karl Martin.

*Bilaga 1.**Afskrift.*

Kongl. Maj:ts Förbud emot Auctioners hållande utom Stockholms Stad, på Fastigheter, samt Husgeråds-Saker och andra varor, som på Stadens Auctions-Kammare böra försäljas.

Giwen Stockholms Slott then 18 December 1772.

Wi Gustaf, med Guds Nåde, Sweriges, Göthes och Wendes Konung etc. etc. etc. Arfwinge til Norrige, samt Hertig til Schlesswig Hollstein etc. etc. Göre witterligit, at som hos Oss i underdånighet blifwit anmält, huru som en tid bort åt, icke allenast Auctioner utan för thenne Stads Tullar, på Stallmästaregården och Lilljeholmen, med flere ställen, blifwit anstälde, uppå Fastigheter å landet, samt lösören, som ifrån landet blifwa thitförde, utan ock til sådane Auctioner jämväl skola utföras hwarjehanda lös egendom ifrån Staden, hwarigenom Staden blifwer förfördelad och skadad uti thess tilständiga rätt, och then provision, hwarmed thet här i Staden inrättade Auctions-Wäretet bör upprätthållas. Altså och til förekommande af et sådant missbruk och underslef emot Publicationen om private Auctioners anställande til thenna Stads Auctions-Kammares förfördelande, af then 15 Martii 1734, hwilket med tiden kunde sätta thetta nyttiga och angelägna Wäret i obestånd, Staden och Innewanarne til märkelig skada, hafwe Wi funnit Oss föranlätne, at härmed, wid Femhundrade Daler Silfwermynts wite, förbiuda sådane Auctioner hardt nära Tullarne utom Stockholms Stad, antingen uppå Fastigheter, som i Staden äro belägne, eller på sådane Meubler, Husgeråds saker, och andra waror, hwilka ifrån Staden warda til then ändan utförde, och som eljest genom Stadsens Auctions-Kammare, efter Författningarne, böra föryttras. Thet alle som wederbör hafwe sig hörsammeligen at efterrätta. Til yttermera wisso hafwe Wi thetta med Egen Hand underskrifwit, och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit. Stockholms Slott, then 18 December 1772.

GUSTAF.

Rätt afskrifvet intyga:

E. Schaffer.

A. Persfelt.

*Bilaga 2.**Afskrift.*

Kungl. Maj:ts och rikets Svea hofrätts utslag på de besvär Stockholms stads ombudsman, vice häradshöfdingen Carl Schönmeyr efter uppdrag af stadens drätsel-nämnd anført öfver ett af södra Roslags domsagas häradsrätt den 30 december 1910 meddeladt utslag i mål mellan Stockholms stad, å ena, samt godsägaren Carl Åhlenius å andra sidan, angående förseelse, hvarom nedan vidare förmäles, öfver hvilka besvär Åhlenius förklarar sig; gifvet i Stockholm den 24 november 1911.

Af handlingarna i målet inhämtas:

Schönmeyr har på uppdrag af drätselnämnden efter stämning vid häradsrätten yrkat, att enär Åhlenius i strid mot bestämmelserna i kungl. brefvet den 18 december 1772, jämförda med § 1 i reglementet för Stockholms stads auktionsverk den 12 december 1907, å Stallmästargården i Solna socken omedelbart utanför Norrtull här i Stockholm den 10 februari 1909 förrättat auktion å åtskillig aktiebolaget K. J. Ekström tillhörig lösegendom, som blifvit till auktionen från Stockholm utförd, samt därvid försålt nämnda egendom i ethundrafyrtiofem utbud och för ett sammanlagdt belopp af niotusen femhundra fentioåtta kronor, Åhlenius måtte fällas att utgifva det i nämnda kungl. bref stadgade vite femhundra daler silfvermynt äfvensom förpliktas att ersätta staden dess genom auktionen lidna förlust, utgörande jämlikt § 13 i omförmälda reglemente sex procent å försäljningssumman jämte femton öre i slag-afgift för hvarje med klubbslag fästadt anbud eller sammanlagdt femhundrafentiofem kronor tjuguttre öre.

Belagd med 12 kronor St. 589.

Godsägaren *Carl Åhlenius.*

Sedan under målets handläggning blifvit upplyst, att af berörda egendom en gigg och en sele, hvilka återropats för tillhopa tvåhundra-tjugufem kronor, tillhört en utom Stockholm bosatt person, har Schönmeyr nedsatt ersättningsanspråket med hvad som belöpte å sistnämnda belopp.

Häradsrätten, hvarest Schönmeyr jämväl fordrat ränta samt parterna å ömse sidor framställt anspråk på ersättning för kostnaderna i målet, har genom öfverklagade utslaget, enär staden ej styrkt, att någon del af de å ifrågavarande den 10 februari 1909 vid Stallmästargården i Solna socken hållna auktion försålda föremål blifvit för auktionen från stadens område utförda, ogillat stadens i målet förda talan och förpliktat staden att ersätta Åhlenius hans rättegångskostnader med femtiofem kronor jämte hvad Åhlenius visade sig hafva utgifvit för häradsrättens protokoll i målet.

Kungl. hofrätten har tagit målet i öfvervägande och enär däri är utredt, att Åhlenius, efter tillkännagifvande att aktiebolaget K. J. Ekström, som i Stockholm

bedrifvit åkerirörelse, i anseende till upphörande med samma rörelse, genom offentlig auktion, som skulle förrättas vid Stallmästargården den 10 februari 1909, låte försälja alla bolagets inventarier, å nämnda plats och tid förrättat auktion å lösegen-
dom, som efter etthundrafyrtiofem med klubbslag fästade anbud försålt eller åter-
ropats för sammanlagdt niotusen femhundrafemtioåtta kronor, ty och som väl blifvit
upplyst, att af berörda lösegenom en gigg och en sele, hvilka återropats för tillhoppa
tvåhundraatjugufem kronor, tillhört en utom Stockholm bosatt person, men Åhlenius
icke uppgifvit att i öfrigt någon del af samma egendom tillhört annan än bolaget,
samt vid sådant förhållande antagas måste, att förutom nämnda gigg och sele ifråga-
komna egendom i sin helhet ägts af bolaget och till auktion utförts från Stockholm,
alltså och då samma egendom varit af den natur, att Stockholms stads auktions-
verk ägt uteslutande rätt att inom Stockholm besörja försäljning därpå genom offentlig
utrop, finner kungl. hofrätten skäligt att, med ändring af häradsrättens utslag
härutinnan, jämnlit omförmälda kungl. bref den 18 december 1772 döma Åhlenius
för hvad han i berörda hänseende låtit komma sig till last att böta femhundra daler
silfvermynt med tvåhundrafemtio kronor, till lika fördelning mellan angifvaren vice
häradshöfding Schönmejr och stadens fattige, äfvensom att ersätta staden den ge-
nom auktionen staden tillskyndade förlust med sex procent å niotusen trehundra-
trettiofire kronor jämte femton öre för hvarje af etthundrafyrtiofire med klubbslag
fästade anbud eller med sammanlagdt femhundraåtta kronor fyrtiofire öre jämte
fem procent ränta därå från stämmingsdagen den 18 april 1910, till dess betal-
ning sker.

Vidkommande kostnaderna å målet vid häradsrätten varder, med ändring af
häradsrättens utslag jämväl härutinnan, staden befriad från skyldigheter att i berörda
hänseende utgifva ersättning till Åhlenius och denne förpliktad att godtgöra staden
dess ifrågavarande kostnader med skäliga ansedda etthundra kronor.

Ersättning för utgifterna å målet härstädes, därå parterna å ömse sidor fram-
ställt anspråk, kan icke tillerkännas någöndera af dem.

Klagan öfver detta utslag må föras hos Kungl. Maj:t genom underdåniga be-
svär, hvilka skola före klockan tolf å trettionde dagen härefter, eller den 27 decem-
ber 1911, ingifvas till Kungl. Maj:ts nedre justitirevision.

På Kungl. hofrättens vägnar:

Ivar Afzelius.

Sigillum Supremi in Regno Sveciae Judici.
(Sigill.)

A. E. Djurling.

Rätt afskrifvet intyga:

E. Schaffer.

A. Persfelt.